

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 80

(Prot. Nr. 38, 15.§)

2007. gada 27. jūnijā

Par tirgus dalībnieku apvienošanos

Lieta Nr. 404/07/05/4

Par SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” 16.02.2007. ziņojumu par apvienošanos

Konkurences padome 18.02.2007. saņēma SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” 16.02.2007. ziņojumu par apvienošanos, kas paredzēta, SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” izveidojot jaunu akciju sabiedrību – kopuzņēmumu (turpmāk – Ziņojums). Ziņojums nesaturēja visu nepieciešamo informāciju atbilstoši Ministru Kabineta 26.10.2004. noteikumu Nr. 897 „Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanos” (turpmāk – Noteikumi) prasībām, tādēļ Konkurences padome ar 21.02.2007. vēstuli Nr. 379 lūdza iesniegt trūkstošo informāciju. SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” 05.03.2007. iesniedza Konkurences padomei pieprasīto papildu informāciju, kā rezultātā Ziņojums atbilda Noteikumu prasībām. Tādēļ Konkurences padome 06.03.2007. ar vēstuli Nr. 453 informēja iesniedzēju pilnvaroto pārstāvi, ka par pilna ziņojuma saņemšanas dienu tiek uzskatīts 2007. gada 5. marts.

SIA „Ostas flote” ir Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003308507 reģistrēta komercsabiedrība (juridiskā adrese: Dzintaru iela 20a, Ventspils). SIA „PKL” ir Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003643581 reģistrēta komercsabiedrība (juridiskā adrese: Tvaika iela 37a, Rīga).

Izvērtējot ziņojumā sniegto un papildus no Rīgas brīvostas pārvaldes, Ventspils brīvostas pārvaldes, Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvaldes, Latvijas Kuģu brokeru un aģentu nacionālās asociācijas, velkoņu pakalpojumu un

aģentu pakalpojumu sniedzējiem iegūto un tās rīcībā esošo informāciju,
Konkurences padome

konstatēja:

1. Apvienošanās dalībnieki

1.1. SIA „Ostas flote” dalībnieki ir Nīderlandē reģistrēta komercsabiedrība Beleggingsmaatschappij GEIT B.V. ar 97% kapitāla daļu un Latvijā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību „LSF Holdings” ar 3% kapitāla daļu. SIA „Ostas flote” darbības veidi saskaņā ar statūtiem ir jūras un piekrastes ūdenstransports (NACE 61.10), ūdenstransporta palīgdarbība (NACE 63.22), tai skaitā tauvošanas un pārtauvošanas darbi, loča pakalpojumi, kuģu pārvadāšana u.c., pārējo transporta aģentūru darbība (NACE 63.40), ūdens transportlīdzekļu iznomāšana un pārējie citur neklasificēti komercpakalpojumi.

1.2. SIA „PKL” dalībnieki ir Igaunijā reģistrēta kapitālsabiedrība „PKL AS” ar 71,5% kapitāla daļu un Latvijā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību „SM GROUP” ar 28,5% kapitāla daļu. SIA „PKL” galvenie darbības veidi saskaņā ar statūtiem ir jūras un piekrastes ūdenstransports (NACE 61.10), ūdenstransporta palīgdarbība (NACE 63.22) un u.c. komercdarbība.

2. Apvienošanās veids

Saskaņā ar Ziņojumā norādīto, „apvienošanos paredzēts veikt, SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” dibinot akciju sabiedrību, kurā katram no dibinātājiem piederēs 50% no akciju sabiedrības akcijām. Akciju sabiedrība tiks nodibināta, SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” parakstot dibināšanas līgumu un veicot jauktu ieguldījumu jaundibināmās akciju sabiedrības pamatkapitālā. Pamatkapitālu 25 000 latu apmērā paredzēts veidot ar naudas ieguldījumu, bet papildus paredzēts veikt mantisko ieguldījumu, ieguldot akciju sabiedrības pamatkapitālā dibinātāju uzņēmumus, kas saistīti ar velkoņu pakalpojumu sniegšanu, ar nosacījumu, ka tiek saglabāts pamatkapitāla akciju vienāds sadalījums starp dibinātājiem”. Ziņojumā norādīts, ka „tādējādi dibinātāju veiktā komercdarbība velkoņu pakalpojumu sniegšanā tiks izbeigta, bet jaunā akciju sabiedrība pārņems abu dibinātāju noslēgtos līgumus un vienoti izmantos dibinātāju līdzšinējo velkoņu flotī, lai sniegtu pakalpojumus Rīgas un Ventspils ostās, kā arī turpmāk arī citās reģiona ostās, kur šāds pakalpojums tiks pieprasīts”.

Konkurences padome secina, ka šis darījums, kura rezultātā tiek izveidots kopuzņēmums, kurā abas dibinātājsabiedrības īsteno kopīgu izšķirošu ietekmi, ir uzskatāms par apvienošanos Konkurences likuma 15. panta pirmās daļas 3. punkta izpratnē.

3. Ziņojuma iesniegšanas pienākums

Saskaņā ar Konkurences likuma 15. panta otro daļu „tirgus dalībnieki, kuri nolēmuši apvienoties kādā no šā panta pirmajā daļā paredzētajiem veidiem, pirms apvienošanās iesniedz Konkurences padomei par to ziņojumu saskaņā ar šā likuma 16. pantu, ja pastāv viens no šādiem nosacījumiem:

1) apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā ir bijis ne mazāks kā 25 miljoni latu;

2) apvienošanās iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa konkrētajā tirgū pārsniedz 40 procentus.”

Ziņojumā un papildus iesniegtajā informācijā norādīts, ka SIA „Ostas flote” 2006. gada apgrozījums, kas aprēķināts saskaņā ar Noteikumiem, ir 24 539 225 latu, bet SIA „PKL” – 2 791 802 latu. Tātad apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā pārsniedz Konkurences likumā minēto sliekšni un tādēļ apvienošanās ir paziņojama Konkurences padomei.

Bez tam Ziņojumā norādīts, ka SIA „PKL” ir vienīgā komercsabiedrība, kas Rīgas ostā sniedz velkoņu pakalpojumus, tātad tā atrodas dominējošā stāvoklī velkoņu pakalpojumu tirgū Rīgas ostas teritorijā¹. Tāpat Ziņojumā norādīts, ka SIA „Ostas flote” ir vienīgā komercsabiedrība, kas Ventspils ostā sniedz velkoņu pakalpojumus, tātad tā atrodas dominējošā stāvoklī velkoņu pakalpojumu tirgū Ventspils ostas teritorijā. Tādējādi izpildās Konkurences likuma 15. panta otrās daļas 2. punktā minētais kritērijs un apvienošanās ir paziņojama Konkurences padomei arī šā apstākļa dēļ.

4. Konkrētais tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 16. panta trešo daļu Konkurences padome ar lēmumu aizliedz apvienošanos, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū.

4.1. Konkrētās preces tirgus

Konkurences likuma 1. panta 5. punkts nosaka, ka konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības. Ziņojumā norādīts, ka velkoņu pakalpojumi aptver galvenokārt kuģu ievilkšanu ostā un izvilkšanu no ostas, kā arī kuģu pietauvošanu un attauvošanu. Kā izriet no Ziņojumā sniegtās informācijas un 26.04.2004. „Līguma par pakalpojumu sniegšanu Ventspils brīvastā” starp Ventspils brīvastas pārvaldi un SIA „Ostas flote” 1.2. punkta, bez minētajiem pakalpojumiem velkoņu operatora pienākums ir

¹ Konkurences padomes 11.10.2006. lēmums lietā Nr. 120/05/07/1 „Par SIA „Tosmares kuģu remonts” 10.02.2005. iesniegumu”

arī ugunsdzēsšanas pakalpojumu sniegšana ostas akvatorijā un piekrastes teritorijā, ledus laušanas pakalpojumi ostas akvatorijā un iziešana jūrā ārkārtas situācijās, palīdzības sniegšana kuģiem. SIA „Amberholdings Liepāja” 26.03.2007. vēstulē Nr. 3/296 nosauc vēl papildu velkoņu pakalpojumus: kuģu pavadība, cilvēku (loču) pārvadāšana u.c. darbus. Konkurences padome secina, ka konkrētās preces tirgus šajā lietā ir velkoņu pakalpojumi, kas aptver visus šajā punktā minētos pakalpojumus, kuros var tikt izmantots velkonis.

4.2 Konkrētie ģeogrāfiskie tirgi

4.2.1. Konkurences likuma 1. panta 3. punkts nosaka, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām. Ziņojumā ir atsauce uz iepriekš minēto Konkurences padomes lēmumu lietā Nr. 120/05/07/1 un definēti divi konkrētie ģeogrāfiskie tirgi, kas varētu tikt ietekmēti apvienošanās rezultātā: 1) Rīgas ostas teritorija; 2) Ventspils ostas teritorija. Tai pašā laikā vairāki aptaujātie tirgus dalībnieki (Rīgas brīvostas pārvalde, SIA „Amberholdings Liepāja”, Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde) izteica viedokli, ka no kravu pārvadātāju viedokļa velkoņu pakalpojumu tirgus ģeogrāfiski varētu būt arī trīs Latvijas lielākās ostas – Rīgas, Ventspils un Liepājas.

4.2.2. Lai pamatotu konkrētā ģeogrāfiskā tirgus definīciju vienas ostas robežās no piedāvājuma puses, Ziņojuma iesniedzēji iesniedza Konkurences padomei aprēķinus, kuros salīdzinātas viena, divu un trīs velkoņu pārdzišanas izmaksas no Rīgas ostas uz Ventspils ostu un atpakaļ ar samaksu, kas varētu tikt saņemta par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Ventspils ostā. Piemēram, pārvietojot četrus velkoņus no Rīgas ostas uz Ventspils ostu, lai apkalpotu 178 m garu ostā ienākošo kuģi ar 21 tūkst. GT svaru, par pakalpojumu tiek saņemti 3 412,64 eiro, bet degvielas u.c. izmaksas velkoņu pārvietošanai ir 19 720 eiro, kas rada 16 307 eiro zaudējumus. Jebkurā variācijā šāda velkoņu pārvietošana saistīta ar ievērojamiem zaudējumiem un nav ekonomiski pamatota. Tādēļ Konkurences padome paliek pie iepriekš izdarītā secinājuma, ka konkrētie ģeogrāfiskie tirgi šajā lietā ir Rīgas ostas teritorija un Ventspils ostas teritorija.

4.3. Konkurences likuma 1. panta 4. punkts nosaka, ka konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome konstatē, ka konkrētie tirgi, kas varētu tikt ietekmēti apvienošanās rezultātā, šajā lietā ir velkoņu pakalpojumu sniegšana Rīgas brīvostas teritorijā un velkoņu pakalpojumu sniegšana Ventspils brīvostas teritorijā.

5. Likuma par ostām 7. panta trešā daļa paredz, ka „Ostas pārvalde kā privāto tiesību subjekts veic šādas funkcijas: (...) 6) veic ostas pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma izpēti; 7) slēdz līgumus ar komercsabiedrībām par to darbību ostā, lai nodrošinātu un pilnveidotu ostas pakalpojumu kompleksu (...)”. Likuma par ostām 18. panta pirmā daļa paredz, ka „Komercedarbība ostā notiek saskaņā ar

spēkā esošajiem likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, ostas noteikumiem un pamatojoties uz ostas pārvaldes un attiecīgā uzņēmēja noslēgto līgumu.” Rīgas Domes 07.03.2006. pieņemto saistošo noteikumu Nr. 42 „Rīgas brīvostas noteikumi” 202. punkts nosaka, ka Ostas maksas un tarifu robežlīmeņus apstiprina Rīgas brīvostas valde. Minēto noteikumu 203. punkts paredz, ka Rīgas brīvostas valde var apstiprināt pakalpojumu tarifu robežlīmeņus maksai arī par ostas velkoņu un citu peldošo līdzekļu izmantošanu. Ostas maksu un maksas par pakalpojumiem samaksu nodrošina kuģu aģents (noteikumu 206. punkts). Līdzīgi nosacījumi par pakalpojumu maksas robežlīmeņu noteikšanu paredzēti Ventspils Domes 21.11.1005. pieņemtajos saistošajos noteikumos Nr. 5 „Ventspils brīvostas noteikumi” (spēkā no 01.01.2006.) 123. un 124. punktā. Minēto noteikumu 126. punkts paredz, ka kuģis pirms izešanas no Ventspils brīvostas, izņemot gadījumus, kad līgums starp ostas pārvaldi un aģentu paredz citu samaksas kārtību, samaksā visas ostas maksas.

6. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus - Rīgas brīvostas teritorija

6.1. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto un papildus iegūto informāciju Rīgas brīvostas pārvalde 06.09.2003. ir noslēgusi Līgumu par velkoņu pakalpojumiem ar SIA „PKL”, kurā Rīgas brīvostas pārvalde, pamatojoties uz Likuma par ostām 7. pantā un 18. panta pirmajā daļā noteikto, sniedz SIA „PKL” atļauju veikt velkoņu pakalpojumus Rīgas brīvostā „saskaņā ar noslēgtajiem savstarpējiem līgumiem ar uzņēmumiem vai kuģu pieprasījumiem Rīgas brīvostas teritorijā”. (*) Saskaņā ar Latvijas kuģu reģistra datiem (24.05.2007. vēstule Nr. 14-12/74) un apvienošanās dalībnieku pilnvarotā pārstāvja sniegto informāciju (26.03.2007. vēstule) SIA „PKL” īpašumā un Kuģu reģistrā reģistrēti pieci velkoņi: „Jupiters”, „Orion”, „Someri”, „Tom” un „Uran”, kas katrs spēj sniegt pietauvošanas, attauvošanas, pārtauvošanas un ledlauža pakalpojumus.

6.2. Saskaņā ar Rīgas brīvostas pārvaldes sniegto informāciju (09.03.2007. vēstule Nr. 1-16/486) laikā no 1999. gada līdz 2004. gada aprīlim velkoņu pakalpojumus Rīgas ostā nodrošināja SIA „Amberholding Latvia”, pēc tam tā pārcēla savu velkoņu floti uz Sanktpēterburgas ostu. Rīgas brīvostas pārvalde bija noslēgusi līgumus par tiesībām sniegt velkoņu pakalpojumus Rīgas ostā arī ar SIA „OVI” – uz laiku no 26.05.2003. līdz 25.05.2005., - un SIA „Orion & Ko” – uz laiku no 28.02.2006. līdz 27.02.2007., - bet šīs sabiedrības velkoņu pakalpojumus neuzsāka sniegt. Tātad kopš 2004. gada aprīļa Rīgas ostas teritorijā velkoņu pakalpojumus ostā ienākošajiem un no ostas izejošajiem kuģiem sniedz tikai SIA „PKL” un Konkurences padome secina, ka SIA „PKL” atrodas dominējošā stāvoklī velkoņu pakalpojumu tirgū Rīgas ostas teritorijā.

6.3. Sarunu laikā Konkurences padomē 26.04.2007. apvienošanās dalībnieki norādīja (26.04.2007. sarunu protokols) uz ārvalstu velkoņu kompāniju interesi par esošajām Latvijas velkoņu pakalpojumiem sniedzošajām komercsabiedrībām. Konkrēti tika nosauktas vairākas ārvalstu kompānijas, kas apmeklējušas Latvijas komercsabiedrības un piedāvājušas kopīgi sniegt velkoņu pakalpojumus: Dānijas kompānija *SvitzerWijismuller*, Nīderlandes kompānija *Kotug*, Somijas kompānija

Alfons Hākans. Savukārt Rīgas brīvostas pārvalde (09.03.2007. vēstulē Nr. 1-16/486) norāda, ka „2004. gadā, laikā, kad SIA „Amberholding Latvia” pārcēla savu darbību uz Sanktpēterburgu, Rīgas osta nonāca situācijā, ka zināmu laika periodu (līdz SIA „PKL” paplašināja savu velkoņu floti) kuģu apkalpošanai varēja izmantot tikai divus velkoņus, kas viennozīmīgi bija nepietiekami. Iegūtā pieredze norādīja, ka ostai jānodrošinās pret šādiem riskiem, ko var radīt konkurentu darbība, un jābūt gatavai pašai nodrošināt nepieciešamos ostas pakalpojumus.” Sarunu laikā Konkurences padomē 26.04.2007. apvienošanās dalībnieki norādīja uz to, ka Rīgas brīvostas pārvalde ir uzsākusi darbu pie jaunu velkoņu būvniecības.

7. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus – Ventspils brīvostas teritorija

7.1. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto un papildus iegūto informāciju Ventspils brīvostas pārvalde 26.04.2004. ir noslēgusi Līgumu par pakalpojumu sniegšanu Ventspils brīvostā ar SIA „Ostas flote”, kurā SIA „Ostas flote” apņemas nodrošināt Līgumā noteikto pakalpojumu sniegšanu Ventspils brīvostas pārvaldei, kuģiem un piestātņu operatoriem Ventspils brīvostā, par sniegtajiem pakalpojumiem saņemot samaksu no pakalpojumu saņēmēja. Līguma 1.2. punktā uzskaitīti konkrēti pakalpojumi, kas jāsniedz SIA „Ostas flote”: velkoņu pakalpojumi (pietauvošana, attauvošana, pārtauvošana no vienas piestātnes uz otru, kuģu ievēšana, izvešana un citas operācijas); ugunsdzēsšanas pakalpojumi ostas akvatorijā un piekrastes teritorijā; ledus laušanas pakalpojumi ostas akvatorijā; iziešana jūrā ārkārtas situācijās palīdzības sniegšanai kuģiem. (*) Saskaņā ar Latvijas kuģu reģistra datiem (24.05.2007. vēstule Nr. 14-12/74) un apvienošanās dalībnieku pilnvarotā pārstāvja sniegto informāciju (26.03.2007. vēstule) SIA „Ostas flote” īpašumā un Kuģu reģistrā reģistrēti pieci velkoņi: „Marss-1”, „Ventspils”, „Arkturs”, „Teodors Spāde” un „Fobos”, kas katrs spēj sniegt pietauvošanas, attauvošanas, pārtauvošanas un ledlauža pakalpojumus.

7.2. (*)

7.3. Saskaņā ar Ventspils brīvostas pārvaldes sniegto informāciju (01.03.2007. vēstule Nr. 1-31/420) pie tās ir vērsušās divas komercsabiedrības - SIA „Amberholdings Liepāja” un SIA „PKL Ventspils” – ar lūgumu noslēgt līgumus par velkoņu pakalpojumu sniegšanu Ventspils brīvostā. Ventspils brīvostas valde 28.02.2007. pieņēma lēmumu noslēgt līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu ar abām minētajām komercsabiedrībām.

7.3.1. Saskaņā ar Latvijas kuģu reģistra datiem (24.05.2007. vēstule Nr. 14-12/74) un SIA „Amberholdings Liepāja” sniegto informāciju (26.03.2007. vēstule Nr. 3/296) tās īpašumā un Kuģu reģistrā reģistrēti pieci velkoņi: „Amber”, „Ciklons”, „Dzintars”, „Taifūns” un „Aliots”, kas katrs spēj sniegt pietauvošanas, attauvošanas, pārtauvošanas, ugunsdzēsšanas, ledlauža u.c. pakalpojumus. SIA „Amberholdings Liepāja” (26.03.2007. vēstule Nr. 3/296) informēja Konkurences padomi, ka tā ir saņēmusi Ventspils brīvostas pārvaldes 15.03.2007. vēstuli par valdes pieņemto lēmumu un līguma projektu.

7.3.2. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto un Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju SIA „PKL Ventpils” ir SIA „PKL” saistītais uzņēmums, kuras vienīgais dalībnieks ir Igaunijā reģistrēta akciju sabiedrība „PKL”, kurai vienlaicīgi ir izšķiroša ietekme SIA „PKL”. SIA „PKL Ventpils” ir Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā 18.10.2006. ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003866406 reģistrēta komercsabiedrība, kuras darbības virzieni ir jūras un piekrastes ūdeņu transports, iekšzemes ūdenstransports un pārējie ūdenstransporta palīgdarbības veidi. SIA „PKL Ventpils” 2006. gadā vēl nebija uzsākusi komercdarbību. Atbildot uz Konkurences padomes informācijas pieprasījumu, SIA „PKL Ventpils” norādīja (26.03.2007. vēstule Nr. 3/07/03), ka tā ar Ventpils brīvostas pārvaldi nav noslēgusi līgumu par tiesībām sniegt velkoņu pakalpojumus Ventpils ostā un ne tās īpašumā, ne lietošanā velkoņu nav.

7.4. Atbildot uz Konkurences padomes informācijas pieprasījumu, SIA „PKL” informēja (20.03.2007. vēstule Nr. 35/03-07i), ka apvienošanās rezultātā izveidotais jaunais kopuzņēmums Ventpils ostā pārņems visas saistības, kas līdz šim bija iekļautas SIA „Ostas flote” sastāvā, bet nepārņems SIA „PKL Ventpils” tiesības un saistības (t.sk. nepārņems atļauju no Ventpils ostas pārvaldes sniegt velkoņu pakalpojumus šajā ostā). SIA „PKL” vēstulē norādīts, ka SIA „Ostas flote” un SIA „PKL Ventpils” ne šobrīd, ne turpmāk nebūs konkurenti Ventpils ostā. SIA „PKL Ventpils” galvenais uzdevums būs palīgdarbība jaunajam kopuzņēmumam, lai nodrošinātu jaunu klientu sekmīgāku piesaisti tieši Ventpils ostas velkoņiem. Tādēļ apvienošanās dalībnieki uzskata, ka apvienošanās rezultātā velkoņu pakalpojumu tirgū Ventpils ostā koncentrācija neveidosies.

7.5. Sarunu laikā Konkurences padomē 26.04.2007. apvienošanās dalībnieki norādīja (26.04.2007. sarunu protokols), ka par ienākšanu velkoņu pakalpojumu tirgū interesējusies kāda Lietuvas velkoņu kompānija, kas piedāvājusi Ventpils brīvostas pārvaldei slēgt līgumu par velkoņu pakalpojumu sniegšanu. Ņemot vērā, ka (*), SIA „PKL Ventpils” līgumu ar Ventpils ostas pārvaldi nav noslēgusi, bet SIA „Amberholdings Liepāja” vēl nav uzsākusi velkoņu pakalpojumu sniegšanu Ventpils ostā, Konkurences padome secina, ka SIA „Ostas flote” atrodas dominējošā stāvoklī velkoņu pakalpojumu tirgū Ventpils ostā.

8. Apvienošanās izvērtējums

8.1. Ziņojumā norādīts, ka „apvienošanās mērķis ir izmantot SIA „Ostas flote” ilggadīgo pieredzi darbā Ventpils ostā, kā arī SIA „PKL” pieredzi Rīgas brīvostā un starptautiskajā jomā, lai izveidotu vienu no Baltijas reģionā spēcīgākajām velkoņu pakalpojumu organizācijām, kas būtu spējīga konkurēt ar Skandināvijas un Rietumeiropas lielākajām velkoņu flotēm gan kapitāla pieejamības, gan velkoņu skaita, gan pieredzes un kvalitātes nodrošināšanas ziņā.” Konkurences padome jau 2006. gada 28. jūnija lēmumā Nr. 60 lietā Nr. 1258/06/05/8 „Par Amber Trust II S.C.A un OÜ PKL Holdings 29.05.2006.

ziņojumu par apvienošanu”² konstatēja, ka ieguldījumu kompānijai Amber Trust II S.C.A. iegūstot kopīgu izšķirošu ietekmi kopā ar OÜ PKL Holding Igaunijas kompānijā PKL Holding, nākotnē pastarpināti var nostiprināties un palielināties arī SIA „PKL” finansiālais un ekonomiskais spēks velkoņu pakalpojumu tirgū.

8.2. Sarunu laikā Konkurences padomē 26.04.2007. apvienošanās dalībnieki norādīja (26.04.2007. sarunu protokols), ka SIA „PKL” atšķirībā no SIA „Ostas flote” piesaista Rīgas ostai klientus, kontaktējot tieši ar kuģu īpašniekiem (fraktētājiem), nevis ar kuģu aģentu starpniecību. Šāda prakse tika vērtēta kā pozitīva, jo tā izslēdz neobligātu starpposmu – kuģu aģentus - un sniedz iespēju samazināt pakalpojuma cenas, kā arī paātrina samaksas saņemšanu par pakalpojumu. Šo pieredzi apvienošanās dalībnieki plāno izmantot jaunās akciju sabiedrības darbībā, kas varētu būt vērtējams kā pozitīvs apvienošanās rezultāts. Apvienošanās dalībnieku pilnvarotā pārstāvja papildus iesniegtajā (20.06.2007. vēstule) informācijā norādīts, ka SIA „PKL” ar stratēģiskajiem klientiem slēdz līgumus, kas satur noteikumu, ka klients ir tiesīgs saņemt atlaidi, ja tas visiem saviem pasūtījumiem izmanto SIA „PKL” vai PKL grupas uzņēmumu pakalpojumus tajās ostās, kur tie darbojas. Klientam nav saistības (pienākuma) izmantot tikai SIA „PKL” vai ar to saistīto tirgus dalībnieku velkoņus, bet vienīgais ekonomiskais nosacījums lielākajiem SIA „PKL” klientiem ir atlaides zaudēšana, ja klients izmanto arī citu uzņēmumu velkoņus. Šādi līgumi tiek slēgti uz kalendāro gadu un atlaides apmērs ir 10 – 20%.

8.3. Konkurences padome veica kuģu aģentu un ostu pārvalžu aptauju, lai uzzinātu to viedokli par paredzēto apvienošanu un konkurences apstākļiem ostās.

8.3.1. Rīgas brīvostas pārvalde (09.03.2007. vēstule nr. 1-16/486) konceptuāli neiebilst pret kompāniju apvienošanu un pauž cerību, ka jaunizveidotā kompānija uzlabos velkoņu pakalpojumu kvalitāti Latvijas tirgū. Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde (27.03.2007. vēstule Nr. 1-3./R/197./244) uzskata, ka monopolu veidošanās (vispārējā nozīmē) negatīvi ietekmē tirgu, lai gan mazos tirgos (mazās ostās) mākslīgi uzspiesta konkurence var radīt kaitējumu kuģošanas drošībai, darba drošībai, efektivitātei utt., vai arī konkurence nav iespējama maza piedāvājuma un neprognozējamo peļņas gūšanas iemeslu dēļ.

8.3.2. Konkurences padomē 20.06.2007. notika tikšanās ar Rīgas brīvostas pārvaldes pārstāvjiem un Liepājas SEZ ostas pārvaldes pārstāvi (20.06.2007. sarunu protokoli). Ventspils brīvostas pārvalde savu viedokli sniedz rakstiski. Rīgas brīvostas pārvaldes pārstāvji uzskata, nepieciešamo velkoņu pakalpojumu apjoms ir pilnīgi pietiekams, lai Rīgas ostā strādātu arī divi velkoņu pakalpojumu sniedzēji. Viņi apstiprināja, ka pašlaik tiek būvēti divi velkoņi ostas vajadzībām un tie varētu sākt strādāt 2009. gadā. Arī Ventspils brīvostas pārvalde (18.06.2007. vēstule Nr. 1-3.1/1108) uzskata, ka Ventspils ostā var strādāt vairākas velkoņu kompānijas un nav tādu apstākļu, kas ierobežotu to skaitu ostā. Savukārt Liepājas

² http://www.kp.gov.lv/uploaded_files/2006/A60_2806.pdf

SEZ ostas pārvaldes pārstāvis uzskata, ka pašreiz Liepājas ostā sekmīgi var darboties tikai viena velkoņu kompānija mazā tirgus apjoma dēļ. Visu ostu pārstāvji uzskata, ka paredzētā apvienošanās vērtējama negatīvi un ir pamats uzskatīt, ka apvienotais uzņēmums, kuram Ventspils un Rīgas ostās nebūs konkurentu, piemēros maksimālos maksas apmērus par saviem pakalpojumiem.

8.3.3. SIA „Ostas flote” potenciālais konkurents Ventspils ostā SIA „Amberholdings Liepāja” (16.03.2007. vēstule Nr. 3/293) izteica viedokli par paredzēto apvienošanos. Ņemot vērā iepriekš minēto (šā lēmuma 4.2. punkts), ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus varētu būt trīs lielākās Latvijas ostas – Rīgas, Ventspils un Liepājas ostas, SIA „Amberholdings Liepāja” uzskata, ka „ja tiks pieļauta abu uzņēmumu apvienošanās, izveidojot jaunu sabiedrību, konkrētajā tirgū būtiski tiks nostiprināts dominējošais stāvoklis velkoņu pakalpojumu sniegšanā un faktiski konkrētajā tirgū paliks tikai divi velkoņu pakalpojumu sniedzēji – jaunais uzņēmums, kam piederēs ap 90% tirgus daļas konkrētajā tirgū, un SIA „Amberholdings Liepāja”.”

8.3.4. Latvijas Kuģu brokeru un aģentu nacionālā asociācija (20.04.2007. vēstule Nr. 02) uzskata, ka „ņemot vērā to, ka saskaņā ar spēkā esošo Latvijas likumdošanu, velkoņu pakalpojumu maksas, ko jāmaksā ostās ienākošajiem kuģiem, nosaka ostu pārvaldes, un tādēļ kompāniju apvienošana būtiskus negatīvus apstākļus velkoņu pakalpojumu sniegšanā nevarētu radīt.” SIA „Kompas Tranzits Ventspils” (11.04.2007. vēstule Nr. 152) uzskata, „ka lielā ostā var strādāt divas un vairākas velkoņu kompānijas neatkarīgi viena no otras, kas kā pierāda pasaules prakse tikai uzlabo pakalpojuma kvalitāti; divu velkoņu kompāniju apvienošanās un viena lielāka monopolista izveidošanās nevar veicināt darbu ar klientiem”. SIA „Astramar Liepaja K.A.” (10.04.2007. vēstule Nr. 2-4/98) uzskata, ka nav pieņemams, ka ostā velkoņu pakalpojumus sniedz tikai viena pakalpojumu sniedzēja kompānija, jo tad iestājas monopolstāvoklis ar visām no tā izrietošajām sekām”. SIA „Man-Tes Tranzīts” (11.04.2007. vēstule Nr. 36/04-07) uzskata, ka „no vienas puses, firmām apvienojoties un uzlabojot darba organizāciju, pastāv iespēja, ka samazināsies pakalpojumu pašizmaksa. No otras puses, paplašināsies velkoņu pakalpojumu monopola ģeogrāfija, un pakalpojumu izmantotājam plašākā laukā nepastāvēs izvēles iespējas”. SIA „Maersk Latvia” (05.04.2007. vēstule) uzskata, ka „apvienošanās pastiprinās abu komercsabiedrību pašreizējo monopolstāvokli Rīgas un Ventspils ostās.”

9. Saskaņā ar Konkurences likuma 16. panta trešo daļu Konkurences padome aizliedz apvienošanos, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū. SIA „PKL” atrodas dominējošā stāvoklī velkoņu pakalpojumu tirgū Rīgas ostā un SIA „Ostas flote” atrodas dominējošā stāvoklī Ventspils ostā. Apvienošanās rezultātā tiek apvienota divu dažādos ģeogrāfiskajos tirgos dominējošu komercsabiedrību finansiālie un materiālie resursi, izveidojot jaunu komercsabiedrību, kas neizbēgami nostiprinās jaunās sabiedrības dominējošo stāvokli Rīgas un Ventspils ostās. Vērtējot visas Latvijas mērogā, jaunās komercsabiedrības tirgus daļa

velkoņu pakalpojumu tirgū būs apmēram 90%, kas izslēdz konkurenci velkoņu pakalpojumu tirgū. Apvienošanās dalībnieki ir uzskatāmi par potenciālajiem konkurentiem Rīgas un Ventspils ostās, un ar apvienošanās realizēšanu tiktu novērsts šīs potenciālās konkurences spiediens.

Apvienošanās būtiski palielinātu arī t.s. darījuma pušu nevienlīdzību (*negotiation power*) par labu apvienotajam tirgus dalībniekam gan attiecībā pret ostām, gan attiecībā pret klientu. Velkoņu pakalpojumi katrai ostai ir vitāli nepieciešami ostas darbības nodrošināšanai un ostu pārvaldes ir atkarīgas no dominējošo pakalpojumu sniedzēju biznesa lēmumiem, piemēram, par pārcelšanos darbībai uz citu ostu. Tādēļ velkoņu pakalpojumu maksas robežtarifu noteikšana ostu pārvaldēm ir saistīta ar zināmiem kompromisiem, lai velkoņu pakalpojumi ostā vispār tiktu sniegti. Ostu pārvaldes ir saņēmušas vairākkārtējus velkoņu kompāniju lūgumus par robežtarifu paaugstināšanu.. Tai pašā laikā, kā norādīja ostu pārvalžu pārstāvji, ārvalstu velkoņu kompānijas no ienākšanas Latvijas ostās lielā mērā attur pakalpojumu maksas robežtarifi, kas ir zemāki nekā citās Eiropas ostās, bet tos nevar pacelt augstākā līmenī, lai osta nezaudētu konkurētspēju citu ostu starpā. Vienam tirgus dalībniekam iegūstot monopolstāvokli abās lielākajās Latvijas ostās, līdz ar velkoņu pakalpojuma sniedzēja izvēles neesamību būtiski samazinātos arī klienta iespēja sarunās panākt zemāku tarifu velkoņu pakalpojumiem.

Ienākšanai velkoņu pakalpojumu tirgū ir augstas barjeras, kas saistītas ar ievērojamiem kapitālieguldījumiem velkoņu flotes izveidošanai. Kā norāda kuģu aģentu komercsabiedrības, kuģu īpašniekiem ostas izvēlē liela loma ir ostas pakalpojumu kvalitātei, kuru lielā mērā nosaka arī ostas velkoņu flotes kvantitāte un kvalitāte. Arī SIA „PKL” un PKL grupas uzņēmumu noslēgtie līgumi par lojalitātes atlaidēm ar kuģu īpašniekiem un fraktētājiem veido papildus barjeru jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai velkoņu pakalpojumu tirgū.

Apvienošanās samazinātu arī konkurenci starp Latvijas ostām. Pieņemot lēmumu par ostas izvēli, klients analizē arī konkrētās ostas pakalpojumu izmaksas. Konkurences padome ņem vērā to, ka maksu par velkoņu pakalpojumiem nosaka ostu pārvaldes un šī maksa veido ap 20% no kopējām maksām ostās. Latvijas ostās tiek sniegti vieni un tie paši pakalpojumi un tiek pārkrautas līdzīgas kravas, un kravu īpašniekiem pašlaik vēl pastāv iespēja izvēlēties lētākus un kvalitatīvākus velkoņu pakalpojumus, kas pēc apvienošanās nebūs iespējams. Latvijas tautsaimniecības attīstībai, kā arī reģionu attīstībai ir nozīmīga katras Latvijas ostas efektīva darbība.

Konkurences padome arī ņem vērā, ka velkoņu pakalpojumu tirgus pašlaik ir stagnējošs un tā attīstība nākotnē ir neskaidra. Šai tirgū jau vairākus gadus darbojas vienas un tās pašas komercsabiedrības.

Konkurences padome secina, ka SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” apvienošanās nostiprinās jaunās komercsabiedrības dominējošo stāvokli Rīgas ostā un Ventspils ostā, kavēs konkurences attīstību velkoņu pakalpojumu tirgū Rīgas

ostā un Ventspils ostā, kavēs konkurenci starp Latvijas ostām, kā arī negatīvi ietekmēs klientu izvēles brīvību saņemt velkoņu pakalpojumus šajās ostās.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 6. panta pirmās daļas 4. punktu, 8. panta pirmās daļas 5. punktu, 15. panta pirmās daļas 3. punktu un otrās daļas 1. un 2. punktu un 16. panta otro un trešo daļu, Konkurences padome

nolēma:

aizliegt SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” apvienošanos, kas paredzēta SIA „Ostas flote” un SIA „PKL” izveidojot jaunu akciju sabiedrību.

Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu viena mēneša laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme